

učiteljskim društvom, da ta prirejajo predavanja o naših stanovskih gospodarskih podjetjih, da seznanajo z njimi naraščaj in na ta način širijo smisel in študirajo načrte za gospodarsko osamosvojitev. Drugo pa je, da se osnuje centralen gospodarski odsek, ki bi vse naše stanovske gospodarstvo vodil in dajal iniciativno in navodila za splošno naše gospodarsko gibanje.

Naša gospodarska podjetja so že pač tolika, da potrebujejo sistema in ureditve poleg preudarjenih korakov. To se nam kaže od dne do dne bolj, da nam je treba skupno delati, zlagati in nositi, da bomo nekoč skupno delili in uživali. Da pa še nismo daleč od gospodarskih kali in še nismo v gospodarskem razcvitu — tega ni potreba razlagati. In tega tudi ne, da vsaka stvar v naravi potrebuje časa, da dozori.

Če pa hodi vsak svoja pota, potem ne more rasti niti naš moč niti naš ugled. Separatizem ubija skupnost, v organizaciji pa znači smrtno kal. Stanovska zavednost je prvi pogoj vsemu napredovanju, v našem primeru tudi na gospodarskem polju. Če imamo skupno organizacijo in nje vodstvo, moramo tudi vedeti, kaj nam nasproti temu dejству ukazuje stanovska disciplina.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana združna s omejenim jamstvom.

Promet do konca oktobra K 311.298.58.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštini znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2, 2.—1/2, popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Dr. Steinwender o šolski reformi na Koroškem.

Koroški deželni zbor je sprejel dr. Steinwenderjev predlog v zadevi reforme koroškega ljudskega šolstva v tem smislu, da se uvede šestletna obveznost za šolski obisk in obvezen 4 letni nadaljni pouk.

V učiteljskih krogih je nastalo zaradi tega veliko razburjenje proti dr. Steinwenderju. „Der deutschösterreichische Lehrerbund“ je sklenil oster protest.

Sedaj piše dr. Steinwender v „Deutsch-nationale Korrespondenz“ o zadevi sledeče: Njegov predlog se krivo razumeva. Gre se samo za šole na kmetih. V teh faktično že danes ni osemletne, ampak zaradi poletnih oproščenj tako skrajšana šolska obveznost. S 14 leti preneha vsak pouk in se prične doba, ko je otrok prepričen sam sebi in pozabi, kar se je naučil. Pouk v šolah samih pa mnogo trpi na tem, ker sede otroci različnih starosti v eno- in dvo-razrednih šolah. To je sedanji položaj. Ne sklenila, ampak predlagala in v razsojo šolskim oblastem in učiteljstvu podala se je reforma, po kateri bi se za ljudske šole na deželi uvelia šestletna šolska doba in štiriletni obvezni nadaljevalni pouk, torej 10 letna šolska obveznost, ki bi segala v zrelejšo starost. Ta reforma bi pomenila razširjenje in poglobljenje šolske izobrazbe. Pri tem bi se na enorazrednicah in dvorazrednicah po potrebi razdelil pouk v dopoldanske in popoldanske razrede (poldnevni pouk), kar bi pouk samo poglobilo. Od učiteljev bi se res več zatevalo kot doslej, zato bi se jih pa moralno tudi materialno boljše podpreti. Ravnato, da bi se na učitelje stavile večje zahteve ko doslej, kaže, da se šolstvo s tem ne bi poslabšalo, ampak izboljšalo. V zvezi s to reformo bi se moralna seveda tudi izvesti reforma učiteljišč, posebno glede usposobljenja učiteljstva za kmetijski pouk.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem ima svoj letosni občeni zbor v soboto, dne 19. novembra, ob 10. uri dopoldne v risarski dvorani krške meščanske šole.

Dnevni red:

Solski vrtovi doma in na tujem. Predava deželni sadarski instruktor Martin Humeck.

Ali priredimo v prihodnjih počitnicah nadaljevalni tečaj

za učitelje? Poroča strokovni učitelj Drag. Humeck.

Petindvajsetletnica našega društva l. 1911.

Občni zbor z običajnim vzoredom.

Zaradi zanimivega predavanja in prevažnega posvetovanja o drugi in tretji točki bi bilo želeli obilne udeležbe. Pokažimo zopet, da se zavedemo! Do snidenja!

Odbor.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj zboruje dne 19. t. m. v prostorih deželne šole v Kranju popoldne ob dveh z naslednjim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.

2. Predavanje: a) Pomanjšano merilo kot podlaga umevanja zemljevidov. b) Prostospisje.

Predava tovarš Josip Lapajne, učitelj v Cerknici.

Pri obeh točkah se pričakuje živahne debate.

3. Slučajnosti.

Štajersko.

Savinjsko učit. društvo je zborovalo dne 20. oktobra na Gomilskem. Udeležba je bila dobra, zakaj zborovanja se je udeležilo 20 udov in 3 gosti. Tov. predsednik prečita dopis celjskega učit. društva glede tovaršev iz Št. Pavla, ki se jih vabi, da bi pristopili do Savinjskega učit. društva k celjskemu. Nato izjavlja tovarš Pečar v imenu šentpavelskih članov, da ostanejo še nadalje iz raznih vzrokov člani „Savinjskega učit. društva“.

Nato se vrši zanimivo predavanje tov. Vrabla „Učiteljstvo in javnost“.

Tov. Zötter navdušuje člane za S. S. M., posebno ker je padlo število udov v našem okraju letos od 21 na 14. Ostanimo toraj še nadalje zvesti S. S. M.

Prihodje zborovanje se vrši dne 19. novembra pri Pihlbirtu.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj ima v nedeljo, dne 20. t. m., ob pol 11. uri dopoldne v Rajhenburgu s svoje redno zborovanje po sledenem vzoredu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Predavanje o važnosti živiljenjskega zavarovanja. 4. Naša združba. 5. Želje in nasveti.

Pričakujemo obilne udeležbe. Naši novi sotrudniki naj ne odlašajo pristopiti društvu. Vsi na krov!

Naprošeni smo tudi naznaniti društvenim članom, da bo popoldne tistega dne predavanje o pomenu sokolstva, ki ga bo imel načelnik Celjske Sokolske Župe.

Društvo ima še nekaj zaloge „Roditeljskega pisma“. Sezite po njem, da moremo poravnati račun v tiskarni. Najugodnejši čas za razdelitev je ob pričetku šolskega leta.

Da ne bo nesporazumljenja, opozarjam, da je znašala lani udinja 3 K, letos pa znaša 4 K, ker nabiramo za en kamen v obrambni sklad.

Na veselo snidenje!

Odbor.

Smarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 19. listopada ob pol 2. uri popoldan v Šmarju po sledenem vzoredu:

1. Dopisi,

2. Zavarovanje na živiljenje; poroča zastopnik „Prve češke“.

3. Poročilo o počitniškem tečaju v Mariboru; poroča tovarš Zidar.

4. Poročilo o zborovanju „Zaveze“; poroča tovarš Fler.

5. Slučajnosti.

V imenu odbora vladno vabi k polnostevilni udeležbi Tomáš Kurbus, t. č. predsednik.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolie bo imelo na Elizabetin dan, 19. t. m., svoje jesensko zborovanje v ljudski šoli na Katinari. Po navadnem dnevnem redu se predavanje tov. Grmek. Tržaški učitelj na letovišču.

Književnost in umetnost.

Anton Kosi, *Zabavna knjižica za slov. mladino*, XIV. zvezek 1910. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Tov. nadučitelj Ant. Kosi v Središču je pred kratkim izdal XIV. zvezek svojega znanega mladinskega zbornika, ki se je že davno priljubil naši mladini. Tudi ta zvezek prinaša kako raznovrstno in zanimivo tvarino. Zraven par nežnih pesem ter povesti in črtic omenjam samo aktualno črtico „Nepravi prijatelj“ proti alkoholu oziroma pijačevanju ter poučni sestavek cand. techn. Fischerja „O vodljivih zrakoplovih.“ Za zabavo skrbi oddelek „Bazne stvari“ in „Zmešana štrena“ z zastavicami, računskimi nalogami in slično drobnjavjo. — Iz tega je torej že razvideti, da bo tudi ta najnoveši zvezek mladini ravnotako dobrodošel kakor prejšnji. Zlasti bi se naj razširil med mladino v obmejnih krajih, v prvi vrsti na Koroškem. Zato je zaradi svoje preproste, a raznovrstne in zanimive vsebine, pa tudi zaradi neznavne cene najbolj primeren, ker se brez posebnih stroškov razdeli lahko v večji množini. Cena

broširanemu izvodu je namreč samo 30 v. vezanemu pa 50 v. Naroča se pri izdajatelju v Središču.

Srednješolski vestnik.

Realka in Schulverein. Iz Gorice poročajo: Čujemo, da bodo hodili realci telovaditi pod streho „Schulvereins“. Država najbrže zgradi lepo telovadivo Nemcem, in tja naj hodi telovaditi tudi dijaki z realki. Telovadni učitelj je neki Nemec, ki so ga poklicali v Gorico, kamor importirajo nemške ljudi, kolikor jih le morejo. Na razpolago je bil izboren slovenski telovadni učitelj, toda Slovenec ne sme v Gorico, Nemec mora priti; tako zahteva nemški „Volksrat“ in po taki zahtevi se ravna v našem ministru. Oni Nemec bo učil telovadbo na realki in na nemški šoli, pri Turnwereinu bo pa lahko „Turnwart“. Namen učne uprave je vedno ta, spraviti v službo v Gorici kolikor največ Nemcev, ki imajo na logu širiti nemško misel in nemško moč po naši deželi. Srednješolski dijak v Gorici najčuti, da se udi pod nemško streho in navzameno naj se velikega spoštovanja do vsega, kar je nemško; najbolje seveda, če se kar ponemči. — Nemci se širijo svobodno po Gorici v glavnem zaradi tega, ker laški liberalci, ki danes gospodarijo nad mestom in nad deželjo, kar trepetajo pred Nemci ter ne storijo nobenega kroka proti nemški invaziji. Boj proti slov. na prednjakom pozna, samo ti so jim nevarni, ali Nemec pustijo vse, kar hočo. To se bo še brido maščevalo nad Lahi. Prihodnja laška generacija bo preklinala sedanje velike laške liberalne politike!

Izprememba glede mature. Dozdaj so pismeno maturu na gimnaziji delali tudi dijaki, ki so dobili za drugi tečaj 8. razreda nezadostno izpričevalo. Z odlokom našega ministrstva se ima odslej razredovanje za 2. tečaj 8. razreda pred početkom pismene maturi zankljivti in se dijaki z nezadostnimi tečajnimi izpričevali ne smejo pripustiti k pismeni maturi.

Državna gimnazija v Gorici. Iz najzanesljivejšega vira smo zvedeli, da je c. kr. finančno ministrstvo te dni privolilo „v principu“, da se zgradi za ta zavod novo poslopje, dočim noči nečesar vedeti o zgradbi poslopja za realko. Mi bi novico beležili z večjim veseljem, ako bi imeli prepričanje, da se delo kmalu prične. Zgodovina takih stavov nas uči, da bomo morali še dolgo čakati, preden se odpravi dosedanji škandal, ki se imenuje poslopje gimnazije.

Goriška podružnica „Društva slov. prof. v Ljubljani“ ima v poslovнем letu 1910—11 ta-le odbor: predsednik: Ivan Košnik, c. kr. real. prof., podpredsednik: Martin Mastnak, c. kr. gimn. prof., članik: Ivan Koštial, c. kr. učit. prof., blagajnik: Fran Povišč, c. kr. gimn. prof., odbornik: dr. Ivan Merhar, c. kr. gimn. prof. v Trstu, odborn. namestnik: Ludovik Vazaz, c. kr. učit. prof.

Naslov profesorja je dobil učitelj telovadbe na goriškem ženskem učiteljišču Jozip Janovska.

V osmi činovni razred so pomaknjeni profesorji Pij Babuder, Anton Gvajc in Ivan Koštial v Gorici.

Iz šolske službe. Pravi učitelj na drž. gimnaziji v Roveretu Josip Motz je dobil mesto na državni gimnaziji v Gorici.

Druga gimnazija v Mariboru. Nemški listi poročajo, da vlada dela na to, da bi se osnovala v Mariboru poleg dosedanja še ena gimnazija, ker baje dosedanji prostori ne zadostajo več potrebi. Leto za letom se morajo zrasti naraščajočega števila dijakov otvarjati paralelni razred. Koliko je na tej vesti resnice se pokaže v bližnjem času.

Proti strelnim vajam na srednjih šolah. Iz Prage poročajo: Tu je zborovalo društvo čeških srednješolskih profesorjev, ki so se na tem zborovanju izjavili proti strelnim vajam na srednjih šolah. Med drugim poudarjajo v izjavi, da se uvajajo strelne vaje, ne da bi se vprašalo profesorski kolegi za mnenje. Strelne vaje se uvajajo za dijake višjih dveh razredov, medtem ko se telovadba, ki je teoretično uvedena za vse učence, ne goji na večini gimnazij, češ, da ni denarja za telovadnice in orodje. Z ozirom na to, da strelne vaje z nalogami gimnazije kot gojiščem prave humanitete niso zdravljive, ter z ozirom na razne pedagoške težkoče, ki so s to novostjo v zvezi, protestujejo češki profesorji proti temu, da bi se komu izmed posameznega učiteljskega zbornika nalagalo kake obveznosti glede na strelne vaje. Dalje protestujejo tudi proti temu, da posegajo v šolski organizem druge korporacije, namesto šolskih oblasti.

Politiški pregled.

* **Državni zbor** bo sklican najbrže na dan 22. ali 23. t. m.

Slovenske občinske volitve na Kranjskem. Novi občinski volilni red je stopil v veljavo. Zaraditega je stari volilni red razveljavljen, in vse volitve se morajo vršiti po novem volilnem redu. Tudi one volitve, za katere so se predpriprave, razpoložitev volilnih imenikov itd. vršile še po starem volilnem redu, se morajo vršiti po novem volilnem redu.

in se mora vse volilno postopanje nanovo uvesti. Tekom leta morajo biti obnovljeni vsi občinski zastopi cele dežele.

* **Luegerjeva dedščina.** Na Dunaju v II. okraju je bilo nadomestiti Luegerjev mandat za deželni zbor. Pri prvi volitvi je prišel v ozjo volitev socialni demokrat Schuhmeier in krščanski socialist Preyer. Ozja volitev se je vrnila dne 3. t. m. in je bil izvoljen z veliko večino socialni demokrat Schuhmeier. To je dokaz, da gre s krščanskim socializmom vedno navzdol.

* **Enodnevna splošna stavka.** Kongres čeških socialdemokratskih strokovnih organizacij je sklenil, se sporazumeti s socialodemokraskimi eksekutivnimi odbori vseh dežel, da bi se napravila, preden se sestane državni zbor, enodnevna generalna stavka v znak protesta proti zaprekam, ki se jih vedno stavlja na pot odstranitve draginje in napravi socialno-političkih olajšav. Zastopniki železničarskih organizacij so izjavili, da bodo stavko podpirali s pasivno rezistenco.

* **Plačevanje v štetem denarju.** Je za sedaj najbolj pereč notranje vprašanje avstro